

ב"ה | פרשת תרומה | ד' אדר תש"ף | ג' לילין 30

מתיקות הבית

ג' לילין למתיקות המשפחה היהודית
 יו"ל ע"י אבוני כולל 'לובלין' בראשות הגאון הרב מנחם ברוך יאווע שליט"א

בניית משכן לה' בכל בית יהודי

זו הייתה מטרת תבנית המשכן וכליו. כדי ללמד דעת כיצד לבנות באופן הזה ובכפנה הוא את ביתנו הפרטי [כמובן שאסור לבנות את תבנית המשכן והמקדש בצורה הגשמית (עין ר"ה), ויבאר, שגם בזה הטעם כדי שלא ידמו שזו התכלית שהצורה החיצונית תהיה כמו במשכן, אלא הדמיון למשכן צריך להיות בפנינה הפנימית], כי כל בית יהודי הוא 'מקדש מעט', והמלאכות הנעשות בתוכו הן פעבודות בית המקדש.

ומוכא בהרר הקדוש (בהקדמה לתקוני האהר דף ג, א), שציור המשכן הוא כציור מעשה בראשית, ויש לבאר, שהמשכן היה המקום המיוחד שבו היו מכירים במעשי ה' שברא בששת ימי בראשית, שהכל נברא בשביל לשמש את האדם כדי שישתמש בבריאה לקיים את רצון ה' מתוך ההכרה בגדל השגת ה' ואהבתו אליו, ואת הדעת הא קבלו דרך המשכן.

בקדושה ובטהרה, מתוך הודאה על כל חסדי ה' שבאכילה. אף השלחן של בית המקדש היה עדות לעם ישראל שה' מחבב אותם, כמובא בגמרא (יומא כ"א): שהיו מגביהין את השלחן ומראים לעולי רגלים את חבתן לפני המקום, שהיה נשאר חם בזמן סלאקו כמו בזמן סדורו. ואת הגס הזה דרשו חז"ל ממה שצאמר בנביא: "לשום לחם חם ביום הקלחו".

ובדוקא נכתב גס לחם הפנים בנביא, כשאחיקלך הביא לדוד מלחם הפנים בזמן שברח משאול שרצה להרוג, ללמדנו, שמטרת לחם הפנים היא להראות חבתן לפני המקום, כשם שאחיקלך הראה לדוד חבה דרך לחם הפנים [אף שאסור להאכיל מלחם הפנים לזרים, היה זה פקוח נפש ולא היה שם לחם כי אם לחם הפנים], כך גם עלינו לקיים: "ועניים מרודים תביא בית" - שעל האדם להאכיל למי שרעב ולהראות לו חבה ואף לתת לו צידה לדרך, ובזה הוא יראה את חבת ה' אליו ויודה לה'.

לפנימיות המשכן, שהיה מקום מיוחד, ממנו ילמדו כלם לבנות את ביתם בקדושה ובטהרה לפי רצון ה', ועל כך צאמר (מלאכי ב' ז): "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו", שכל העולה ובא לבית המקדש, היה מבקש דעת ה' מהכהנים משרתי ה', ומבית המקדש היה יוצאת תורה לכל העולם כולו, כדכתיב (ישעיה ב' א): "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם".

וכך היה כבר בדור המדבר שהיו באים למשכן לקבל דעת ה' ממשוה אהרן ובניו הכהנים ושבעים הזקנים, וכך ידעו כיצד לקדש כל אחד את ביתו ולהגה עם בני ביתו בענינה ובסבלנות, לגרם אהבה ואהבה, שלום ורעות. ובכך יתקיים "ושכנתי בתוכם" - שהשכינה תשרה בכל בית ישראל, כיצא בזה דרש רבי עקיבא (סוטה יז): "איש ואשה וכו' שכינה ביניהם", שהשכינה הנמצאת בבית ה' שרויה בין איש ואשה המזככים את עצמם ומקדשים את ביתם בבית המקדש.

אורו של ה' ותחתו אלינו

המלאכות שעושה כל אחד בביתו, לעשות כל מלאכה ופעולה פגועה בשל, אפיה, תפירה, כבוטס מתוך אהבה, יראה ונאמנות לה', כפי כוננתם הקדושה של הכהנים בבית המקדש. וכמו שמצינו שאות כל ל"ט מלאכות שבת אנו לומדים ממלאכת המשכן, ששם לכל מלאכה היה התבוננות עמוקה, אפילו למלאכות שהן חליו, פגועה, זורע, קוצר וכדומה.

כי אור התורה היה מאיר בבית המקדש, עד שקבלו דעת כיצד לעשות כל דבר, אפילו מלאכות גשמיות, לפי דרך ה' ואפילו אכילת בשר בהמה או עוף בבית היה לפי דעת הכהנים

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". דיקו המפרשים (אלשיך, אור החיים ועוד): 'בתוכו' לא נאמר, אלא 'בתוכם' ללמד שהשכינה שורה בתוכו של כל אחד ואחד ואחד מישראל. ועלינו להביא, הרי ישנן מלאכות רבות שאנו עושים בביתנו, וכיצד נוכל בכל זאת לבנות משכן בתוכנו, אף בזמנים שאנו עוסקים במלאכות גשמיות?

ויש לבאר, ששפעלה משה רבנו להר סיני, הראה לו הקב"ה את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, וראה עליו לבנות למטה בית באותה תבנית ובאותה צורה, כמו שכתוב: "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו". ודרשו חז"ל: "וכן תעשו" - לדורות. וכבר נתקשו המפרשים אור החיים ועוד: הרי שלמה המלך לא בנה את בית המקדש כצורת המשכן, והיו נתקנים מה שדרשו "וכן תעשו" לדורות? מוכח, שהצוי לעשות מקדש לדורות אינו כמדת המשכן וכצורתו החיצונית ממש, אלא הפנינה

"ועשית מנרת זהב טהור". אמרו חז"ל (שבת כ"ב), שהמנורה לא הייתה עשויה להאיר בבית המקדש, אלא היא עדות לבאי עולם ששכינה שורה בישראל, ולפי זה יבין מה שלא הדליקו את המנורה פתח בית המקדש שתאיר לבחוג, כגו חנכה שמצוה להניחו בפתח הסמוך לרשות הרבים, אלא הקב"ה צוה להדליק את הנרות בפנים, כי מהמנורה היה יוצא אור של בית המקדש להאיר לכל באי עולם, זוהי עדות לבאי עולם שה' בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את התורה.

וכשם שהמנורה הייתה עדות לבאי עולם, כך המקדש כלו היה עדות לכל עם ישראל - באי המקדש, כיצד לנהג בביתם בקדושה ובטהרה, באופן שהשכינה תשרה בכל בית מישראל. שכן צאמר "משכן העדות" ללמד שכל המשכן הוא עדות לישראל.

גם המלאכות הנעשות במשכן כלאות בתורה הנקראות "עדות", שכל כלי וכלי מהמשכן היה עדות לעם ישראל, ומכל מלאכה שבמשכן ובמקדש אנו למדים כיצד לקדש את כל

מתיקות הבית כבית המקדש

”ושכנתו בתוכם” - המטבח וכליו

הרשעים, משתמשים בספינים וחברות לרצח ולהרג, שעליהם נאמר: ”על חרבך תחיה”, והחליפו את המטרה הקדושה שלשמה נועדו הספינים, שהיא בכדי לשחט את הבהמות ולהקריבן על גבי המזבח וכן לזמח את הבשר והאברים כדי להודות על ידם על כל אבר ואבר. והספינים שבבית המקדש שמשו לשחיטת הבהמות, שעל ידן התבוננו בחסדי ה', ובכך נמנעו גזרות רבות. כמו כן, ביכלתנו להחליף גזרות קשות שהגויים זוממים עלינו, על ידי שנתבונן בעת השמוש בספינים שבביתנו, להיטיב ולעשות חסד עם ילדינו, וכן יתקין בנו: ”וחרב לא תעבר בארצכם”.

חסד הכוסות

הכוסות שבבית, מזכירות לנו מה שנאמר: ”כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא”, וכשאנו אוזנים את הכוס בדינו, עלינו לקרא בשם ה' ולברך ברכת שהכל הכוללת הודאה על חסדים רבים הנעשים בדבר ה'. כמו כן הכוסות מזכירות לנו מה שזמר דוד מלפנו: ”דשנת בשמן ראשי כוסי רייה”, ”כוסי” זהו רמז ללב שבגופנו שהוא כדגמת כוס המקבל את הדם ומזרים אותו לגוף, וידו הלל את ה' על כך שלבו היה מלא דם ולא נחסר לו מהפמות הנצרכת. וכשאנו אוזנים את הכוס בדינו, עלינו לכוון על כך ולהודות לה' על לבנו הפועל בכל רגע ברחמי ובחסדיו הגדולים.

קהמשך למה שמבאר במאמר הראשון, בית המקדש הוא מקום של הודאה לה' על כל חסדיו הנפלאים, ועלינו ללמוד מן ההודות על כל חסד וחסד שבביתנו. וכגון על התפתחות הטכנולוגיה של זמננו, שבכל בית מצוי מקרר ומקפוא, והם כנגד לשכת הטלאים שבהם אנו יכולים לאחסן את הבשר ואת שאר המאכלים שלא יתקלקלו. ואפשר להמליץ על זה את הפסוק: ”לפני קרתו מי יעמד” - לפני שהתחדש 'קרתו' - המקרר והמקפוא, ”מי יעמד” - המזון לא יכל לעמד ולהשמר לזמן רב... זה מזכיר את הנס שהיה בבית המקדש: 'שלא הסריח בשר הקדש מעולם'.

השיש והכלים

השיש, מזכיר את השלחנות של שיש שהיו בבית המטבחיים, שעליהם היו מניחים עליהן הנתחים ומדיחין את הבשר לבלשלו (תמיד ה, ב). הכלים שעל ידם אנו מכינים את המאכלים בביתנו הם כנגד כלי המקדש שעליהם נאמר (שמות לח): ”ויעש את כל כלי המזבח את הסיירות את היעים את המזלגות ואת המחתות”.

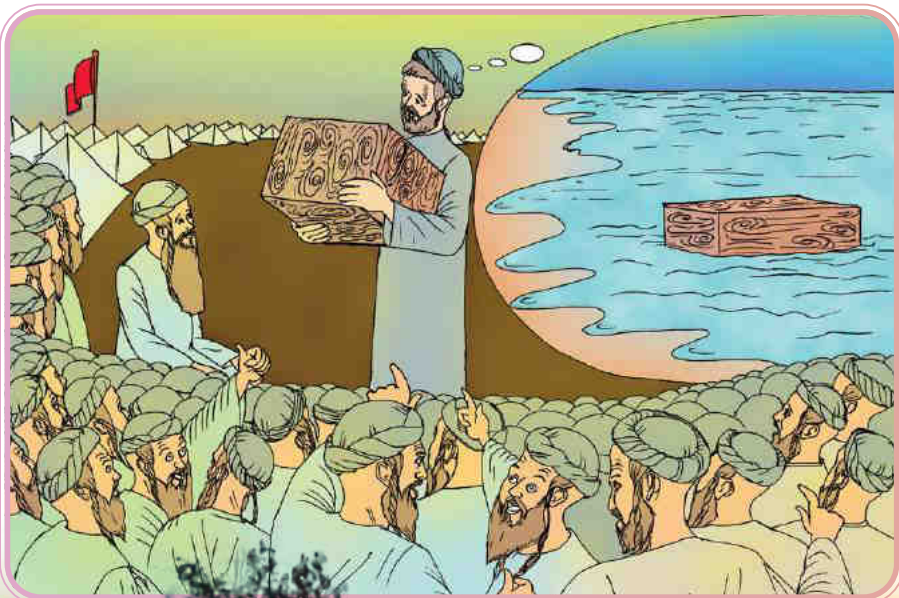
חסד הספינים

הספינים, מזכירים את 'בית החליפות' שהיה בבית המקדש, שנקרא כך על שם הספינים שגונזים שם, שכן בלשון רומי קורין לספינים הגדולים חלפים (רע"ב מדות ה, ז). וזהו רמז לכך שהגויים

כיצד הארון מזכיר את יציאת מצרים?

שהים נקרע בזכות ארונו של יוסף, ונגד זה, נצטיינו לבנות ארון עצי שיטים כדי שיזכרו לדורות את החסד שהיה לעם ישראל בזכות יוסף הצדיק שקיים את מה שכתוב בלוחות.

ביתרו נאמר: 'מה שמועה שמע ונבא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק'. יש לפרש זאת לפי מה שמובא במדרש, על הפסוק "הים ראה וינס" - שראה את ארונו של יוסף שהיה עשוי מעצי שיטים, ומכך גם שמע יתרו

מתיקות התפלה - והערב נא

גלוי המתיקות והערבות שבתורה

בברכה שניה אנו מברכים: 'והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפינו'. יש לתמוך, מה נשתנו ברכות התורה מכל שאר ברכות המצוות, שדוקא כאן אנו מוסיפים ברכה של תפלה - ברכת 'והערב נא'? ועוד יש להביא, מדוע חז"ל קבעו את המטבע של הברכה רק על ענין ערבות התורה, שלכאורה היא רק מעלה ותוספת על עצם העסק וההבנה בתורה?

שמתחלה צריך לעמל ולהתיגע זמן רב ורק לאחר מכן זוכים להרגיש את המתיקות שבתורה.

ועל כן מתחלה ברא הקב"ה את העולם במדת הדין, ולאחר מכן כשראה שאין העולם מתקיים במדת הדין, שיתף עמו מדת הרחמים (הובא ברש"י ריש בראשית). וכך הטביע הקב"ה בבריאה, שבכל דבר ובכל ענין צריך לעבור מתחלה דין וקשי, ורק כך יהיה אפשר לגלות את רחמי ה' המרובים.

ולכן כשהקב"ה נתן את התורה, היא הייתה כתובה 'באש שחורה על גבי אש לבנה' (רש"י דברים לג ז, וע"ע דבר"ג ג' י"ב), הינו, שכלפי חוץ עם ישראל ראו רק את השחוריות והמרידות שיש לעבור כדי לזכות לכתרה של תורה. וכך מובא במכילתא (פרשת בחודש פ"ב): כל ההתחלות קשות, מפאן ואילך - יערב לכם (וע"ע דבר"א ו').

וזה הענין של הכפייה שהייתה בזמן מתן תורה, שעם ישראל ראו רק את החלק של כפיית היצר שיש בכל האזהרות והצווים שבתורה, ולכן היה צריך לכפות עליהם את קיום התורה, מחמת מניעת היצר, אבל בנדיא דור המדבר שהיו דור דעה, לא נשאו בזה, אלא עסקו בתורה וקפוי את יצרם עד שהם גלו את האש לבנה שבתורה, אש קדש של אהבת ה', לגלות שכל התורה היא 'חסד' לטובנתו.

ונראה לכאורה בהקדם מה שאמרו חז"ל (שבת פח.): שבזמן מתן תורה הקב"ה כפה עליהם את ההר כגיגית, והדברים צריכים באור, וכי המעמד הנורא והנשגב - מעמד מתן תורה שכל העולם המתין לו מבריאית העולם, היעלה על הדעת שהוא היה מעמד של כפייה ואנס חליפה? דור המדבר - דור דעה, שראו את הקב"ה עין בעין, לא הייתה להם את הדעת לשמח בתורה הקדושה שהיא חמדה גנוה, שהקב"ה השתעשע בה אלפים שנה קודם בריאת העולם?

אבל באמת, אין הפונה שנותנת התורה הייתה מתוך כפייה ואנס, אלא שכן טבע הקב"ה בבריאה - שכל דבר שרוצים לקנות ולהפנים, צריכים לקנות אותו מתוך קשי וכפיית היצר, ורק זה גורם שיהיה לאדם קשר וחבר לדבר שהוא רוצה לקנות. וכן הוא הדבר בלמוד התורה,

השפילו להרגיש את הנעימות שיש בדברי הנביאים, עד שנתרבו העיונות ונחרב המקדש, וגלו ישראל מארצם. וכשראה הקב"ה שאין העולם מתקיים באופן כזה, הוא החליט לשתף בתורה את מדת הרחמים, ולגלות את הערבות והמתיקות, שהיא האש הלבנה שבתורה.

התורה "צפיינית בדבש"

הנה אמרו חז"ל (מכילתא פרשת בשלח): 'לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן'. והדברים צריכים באור, וכי חס ושלום אין שכינת לתורה אלא רק לאנשים שהם בדרגה של דור המדבר, והלא התורה נתנה לכל ישראל ולכל הדורות?

ואפשר לומר, שחז"ל כונו בזה ללמדנו שלתורה יש את אותו טבע של המן, שבתחלה שאלו ישראל 'מה הוא?', ולא ראו בו שום דבר מיוחד, אבל כשטעמו אותו, ראו ש'טעמו צפיינית בדבש' (שמות טז לא), ולא די בזה, אלא שהיה אפשר לטעם בו את כל הטעמים שבעולם (שמו"ר כ"ה ג').

התורה היא לא עונשים

וכיוצא בזה, התורה הקדושה כלפי חוץ כלה אזהרות ועונשים, ודברים שמצריכים עמל ויגיעה וכפיית היצר, אך כשעוברים את האש שחורה' הזו, מגלים שהתורה היא "מתוקה מדבש ונפת צופים", אבל בהמשך הזמן נחלשו הדורות, וכבר לא היו בעם ישראל את 'אוכלי המן' שהיה בכחם להתיגע ולסבל בשביל לגלות את הערבות שיש בעמק התורה, פי הרגישו רק את החלק של הכפייה והאנס שבתורה, שחייבים לעשות מצוה זו, ואסור לעשות דבר זה וכו', ולא הרגישו את הערבות והמתיקות שבתורה.

ובכל דור נודר שלח הקב"ה את עבדיו הנביאים להוכיח את עם ישראל ולהזהירם למטב, אבל עם ישראל לא קבלו את דבריהם, מחמת שלא

התורה כדבש בפי יחזקאל ולכן מיד בתחלת הגלות, התגלה הקב"ה ליחזקאל הנביא בהתגלות נוראה, שהייתה מעין מתן תורה, ונתן לו 'מגלת ספר' (יחזקאל ב ט), שהיא התורה הקדושה, וצוה עליו לאכלה, כמו שכתוב (שם ג א-ג): 'ויאמר אלי בן אדם... אכול את המגלה הזאת... ואכלה ותהי בפי כדבש למתוק'. כי אז נתן הקב"ה את התורה באופן של אהבה, וגלה את המתיקות ואהבת ה' שיש בה.

הדור קבליה מאהבה

ובכח הערבות הזו, החזיקו ישראל מעמד בכל זמן הגלות, עד שבסוף הגלות, כשראו ישראל את גדל אהבת ה' אליהם בנס פורים, "קימו וקבלו היהודים", הינו, שאז הם קבלו מחדש את התורה מאהבה, כפי שהתגלה להם על ידי יחזקאל. ולכן תקנו אנשי כנסת הגדולה שהיו באותו הדור, שיסמיכו לברכת התורה את תפלת 'והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפינו', כי אז הקב"ה גלה שעקר תכלית התורה הקדושה היא, לגלות את הערבות של אהבת ה' הגנוזה בתורה.

תקציר: אברך שעבר להתגורר במקום של יהודים רחוקים, ובקשו ממנו שיהיה רב עליהם, רק הזהיר אותו רבו שילך בדרכי נעם וברכות, כי בטבעו נהג בקפדנות, בינתים הקצה האברך את חניית ביתו שתשמש ל'בית כנסת', ואכן עברו להן כמה שנים שהכל התנהל בדרכי נעם, וכך הוא ממשיך את ספורו:

בינתים, בקשתי מהשלטונות שטח לבניית בית כנסת וכאן מדת התקפיות שמשה אותי כראוי לדרש את מה שמגיע לנו, וברוך ה' קבלנו שטח הגון ברחוב הסמוך למקום מגורי קבלנו תרומות מכבדות מעשיר גדול, וכעבר כמה שנים מאז שבאנו לגור באותה שכונה, בנה עבורנו בית כנסת גדול ומפואר ועברנו להתפלל בו.

כל עוד שהתפללו בחניית ביתי, הצבור כלו התבישו לדבר דברים בטלים בעת התפלה, וכל תוכחה שנאמרה בדרכי נעם התקבלה. אבל פעת, שבית הכנסת לא היה שידך לי אלא רכוש הקדש, נכרץ אצל המתפללים לשוחח בבית הכנסת, וראו אותו כמקום שנופגשים ומשוחחים גם בעת התפלה וקריאת התורה.

הדבר חרה לי עד מאד והודעתי על כך ודרשתי מהם בתקיפות: "לא לדבר בבית הכנסת", אמנם זהו דבר חמור מאד לדבר בבית הכנסת, אך במקום להסביר זאת בדרכי נעם, הייתי נסער מאד ומוכיח בקפדנות גדולה כל אחד שדבר, היו כמה מהצבור שנתתי להם תפקידים בבית הכנסת, והם לא יכלו לסבל זאת, וביום בהיה הם קמו וצעקו עלי לקני כלם שגנבתי כסף מקפת בית הכנסת לצרכי האישיים.

למעשה, טענתם מכחשת לחלוטין ועד היום אני מחזיק ברשותי קלסר שבו מפרט מה נעשה עם כל סכום שנתרם לבית הכנסת ולעצמי לא לקחתי מאומה מכספים אלו.

יצאתי

כתם מפל הבזיונות שקבלתי שם, אך הם שכנעו אותי לחזור למעמדי, ותוך כדי דבריהם הם הודיעו לי שכל אותם אלו שהתקוממו עלי, מסרו את תפקידם לאנשים אחרים מבית הכנסת משום שהכרחו לעבר דירה ולקבע את מקום מגורם בשכונה אחרת.

לבסוף הסכמתי וחרתי להנהיג את העדה ומעתי בדרך רכה ונעימה. אחד מאותם אנשים שקנא במעמדי, המשיך להוציא עלי שם רע, ולדאבון לבנו, הוא לקה במחלה קשה ונעשה צמח עד יום פטירתו, רחמנא לצלן. ושאר האנשים שהתקוממו עלי בעבר באו לאחר תקופה "לבקר בהיכלו" - בבית הכנסת, הם הפתעו לראות שחרתי למעמדי יותר מבראשונה, ומצאו לנכון הזדמנות זו לבקש את סליחתי ולהודות בכך שנהגתי בישר בכל עניני הממון, והתקיים בהם: "ומודה ועזב ירחם", נזכרתי כמה שכתב מרן השלחן ערוך: שלא יהא המוחל אכזרי ופחדתי מהדין שלא יבוא עליהם, לכן מחלתי להם.

בחסד ה' וברחמי, כיום אני רוה נחת מכל ילדי שמצאו זוגים הגונים, ואף חלק מילדי ששרו מן הדרך. חזרו למוטב והקימו משפחות לתפארת, חוז מבני הגדול, שהקפדות שהיו לי עליו נשארו בתקופה, כצלחת בלב.

היה ספור זה כבקשת תפלה על בני שיחור למוטב, ולתועלת הרבים שזכור תמיד לקיים: "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום."

בקלון ובבוז מבית הכנסת, אך למחרת המשכתי לבא לבית הכנסת פרגיל, אבל אותם אנשים שבאו אותי לא נחו ולא שקטו הם הוציאו עלי שם רע בכל השכונה שגנבתי כסף מקפת בית הכנסת, פחדתי מאד מחלול ה', והדברים הגיעו עד כדי כך שכבר התבישתי ללכת ברחוב.

אך עדין לא קלטתי את טעותי ונבתיי המשכתי להשתמש במדת הקפדנות שלי עם ילדי, כי פחדתי שהם עלולים להתחבר לילדיהם של אותם יהודים רחוקים. לדאבוני, הנהגה זו גרמה לכך שכמה מילדי סרו מן הדרך ה"י.

בצר לי, ערכתי חשבון נפש עם עצמי, ולפתע נזכרתי באזהרה שהזהיר אותי רבי, ללכת בדרכי נעם, רק כעת הבחנתי שכל מה שארע לי, היה מאז שנושלתתי ועברתי על דבריו והתנהגתי בקפדנות.

מטבע הדברים, מאז שיצא עלי שם רע, הפסקתי להתפלל באותו בית כנסת שאני בעצמי הקמתי, ובאמת עשיתי תשובה על כך וקבלתי על עצמי להתנהג עם הבריות ברכות ואף כשצריך להוכיח, לעשות זאת בדרכי נעם ולדבר בנחת ולא מתוך קפדה וכעס, ואף בביתי נהגתי בדרכי נעם יותר, ובקשתי מה' שהוא יוציא לאור את דיני ויראה לכלם את האמת, שלא לקחתי מאומה ממה שלא שלי, כדי שלא יגרם חלול ה', ואכן הישועה לא אחרה לבוא.

ביום בהיה הגיעה לביתי משלחת כבוד ממתפללי בית הכנסת, הם בקשו ממנו שאחזר לכהן כרב בבית הכנסת. האמת שהיה קשה לי להסכים לבוא, מאחר שנושאר לי

בשורה צתוקה!

בס"ד יצא לאור הספר שרבים ציפו לו:

'מתיקות המועדים - פורים'

מתוך שיעורי מורנו ראש הישיבה שליט"א

טעמו וראו את מתיקות דרך ה'!

ניתן להשיג: 052-7162314

